

„Budapest a kompakt város” – adottságok és elvárások

Teremy Viktória PhD, okl. településmérnök, településtervező, irodavezető, BFVT Kft.

Városi életminőség és közlekedés 2026

KIINDULÓPONT

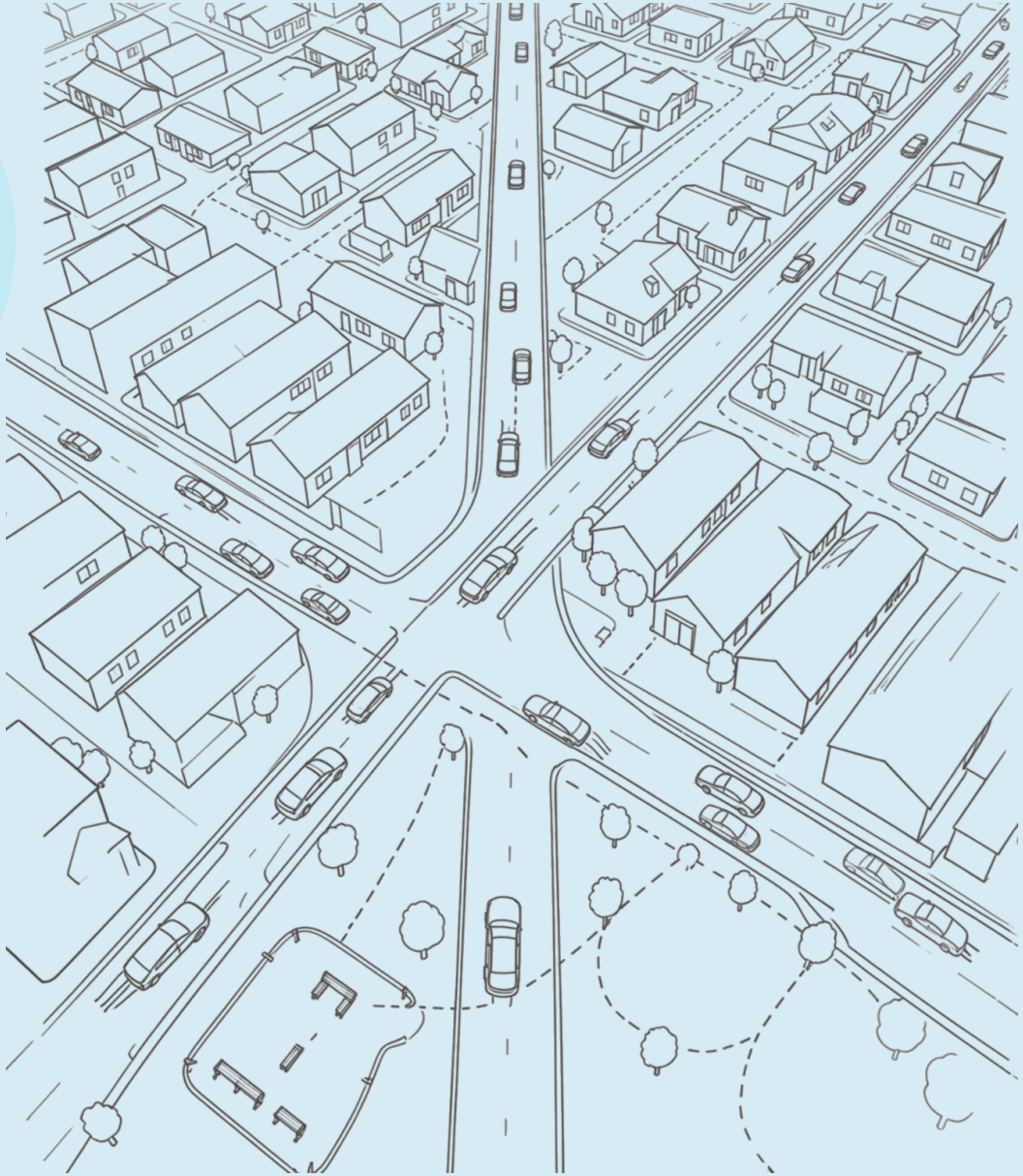
A város szerkezete meghatározza, mennyit utazunk

Szétterülés

A 20. század autóközpontú fejlődése elősegítette a szétterülést és az autófüggő életmódot.

Következmény

Több utazási idő, zaj- és légszennyezés, kevesebb fizikai aktivitás és gyengébb közterületi közösségi minőség.

A kompakt város a rövid távolságok városa

01

Közelebb

A lakóhely, munkahely, alapellátás és rekreáció térben közelebb kerül egymáshoz.

02

Elérhető

A napi szükségletek többsége gyalog vagy kerékpárral elérhető.

03

Összekötött

A nagyobb távolságokat kötöttpályás közlekedés szolgálja ki.

ALAPELV

A kompakt város a rövid távolságok városa

01

Közelebb

A lakóhely, munkahely, alapellátás és rekreáció térben közelebb kerül egymáshoz.

02

Elérhető

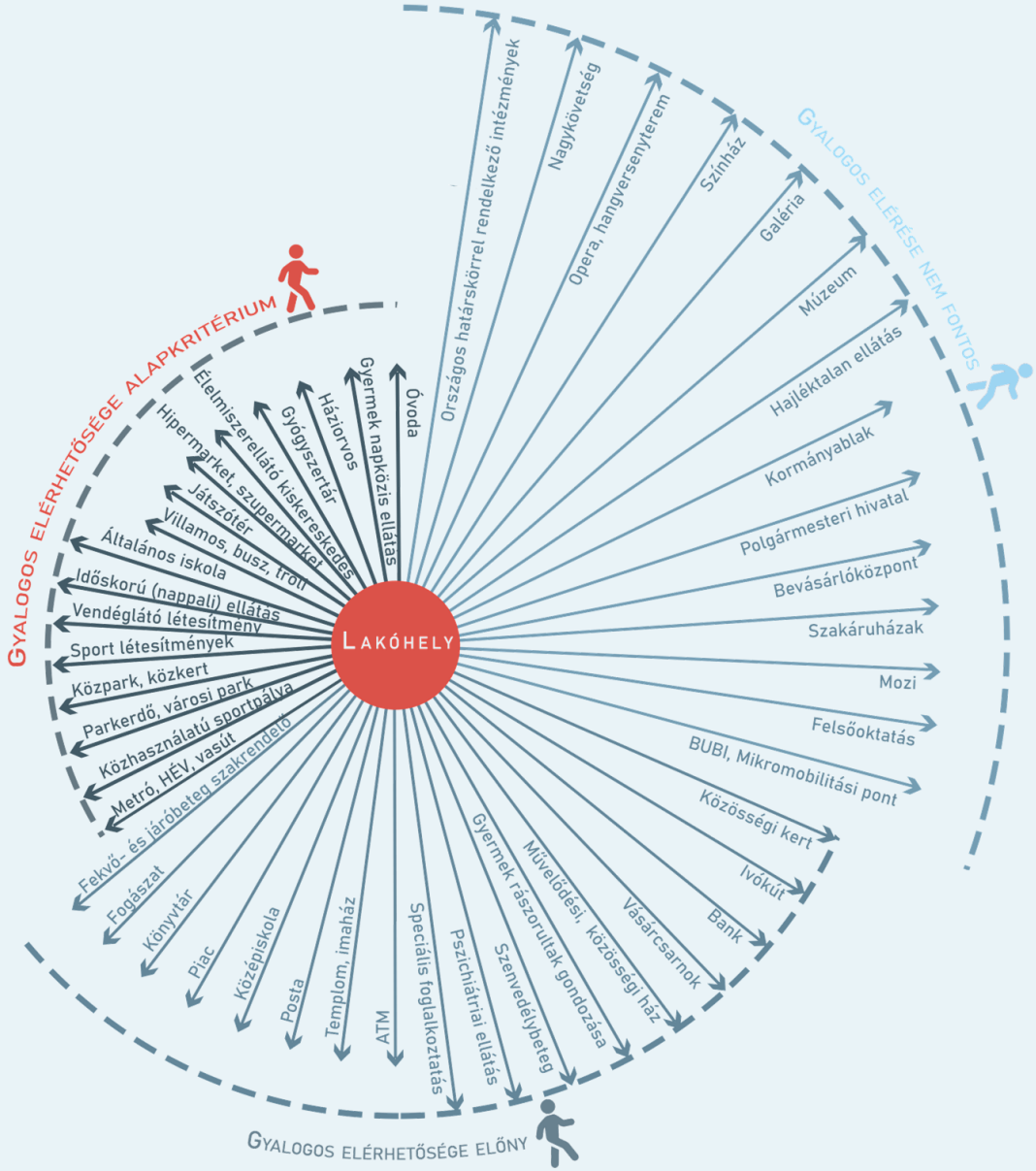
A napi szükségletek többsége gyalog vagy kerékpárral elérhető.

03

Összekötött

A nagyobb távolságokat kötöttpályás közlekedés szolgálja ki.

Az alapellátás gyalogos elérhetősége alapkritérium; a magasabb szintű szolgáltatások közelsége előny.

A MŰKÖDŐ SZOMSZÉDSÁG

A sűrűség önmagában nem elég, a működő szomszédság számít

Vegyes területhasználat, kiegyensúlyozott központrendszer, hatékony földhasználat, rövidebb távolságok, optimalizált infrastruktúra és fenntarthatóbb közlekedés.

- Kritikus tömeg
- Hatékony földhasználat
- Kiegyensúlyozott központrendszer
- Vegyes területek
- Távolságok csökkenése
- Sokszínű szolgáltatási rendszer
- Szabad-terekkel tagolt
- Helyi gazdaság erősödése
- Optimalizált infrastruktúra hálózat
- Fenntarthatóbb közlekedés

EGYÉNI ELŐNYÖK

Miért jó kompakt városban élni?

EGYÉNI ELŐNYÖK

Miért jó kompakt városban élni?

Egyéni költségek csökkenése

Helyi termékek elérhetősége

Utazással töltött idő csökkenése

Jobb közbiztonság

Úti célok gyors elérése

Aktív közlekedés

Rekreáció és zöldfelületek közelsége

Egészséges lakókörnyezet

Személyes kapcsolatok alakulása

Önálló életvitel és a közösségi élet egyaránt

Akadálymentes térbeli kapcsolatrendszer

Könnyen elérhető zöldfelületekkel

Változatos és megfizethető lakások

Az oktatás-nevelés létesítményeinek elhelyezkedése, kialakítása és üzemeltetése

Az egészségügyi és szociális ellátás, egészségjavító szolgáltatások elérhetősége

Helyi élelmiszertermelés

A munkaerő és bevételek helybentartása

„**Budapest sokszínűsége** területhasználati értelemben olyan érték, amelyet meg kell őrizni, az értékek és problémák figyelembevételével összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. A természeti és épített környezetet, a városi **karaktert tiszteletben tartva**, vegyes funkciójú városi területhasználatot és hálózati rendszert kell kialakítani. Ha a mindennapok helyszínei közel vannak, elérésükhöz nem kell motorizált közlekedés, csökken a közlekedési kényszer, javul a kerékpározás és gyaloglás esélye. „

(Budapest fejlesztési terv)

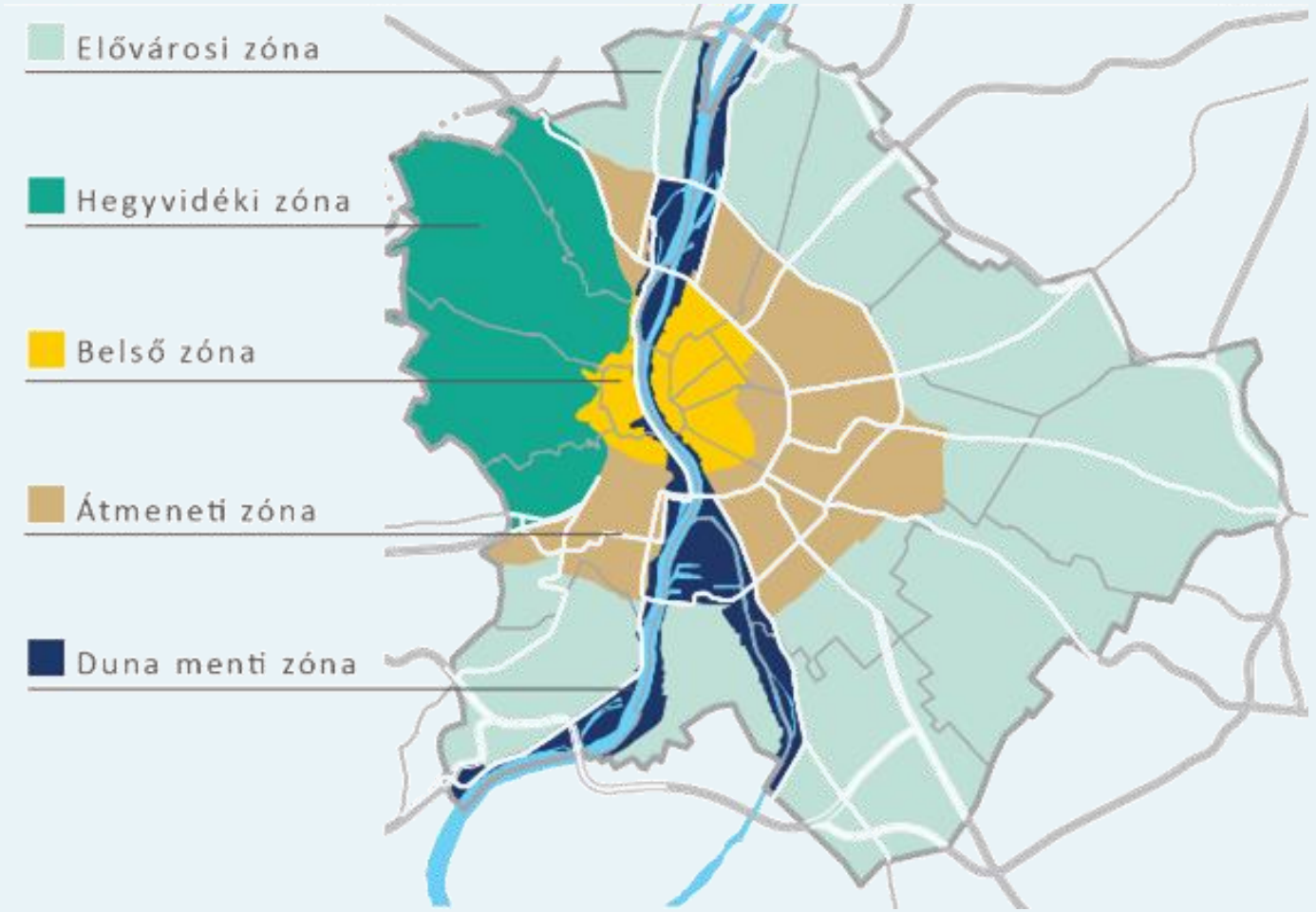
Fotó: Polinszky Tibor

BUDAPEST VÁROSSZERKEZETE

Budapest öt eltérő városszerkezeti zónából áll

A funkciósűrűség és a területhasználat zónánként erősen eltér.

A belső városmag vegyes és sűrű; a külső zónákban gyakoribbak a funkcionális hiányok és az alvóvárosi mintázatok.

15 PERCES ELÉRHETŐSÉG

A 15 perces elérhetőség jól látható különbségeket rajzol ki

51 funkció

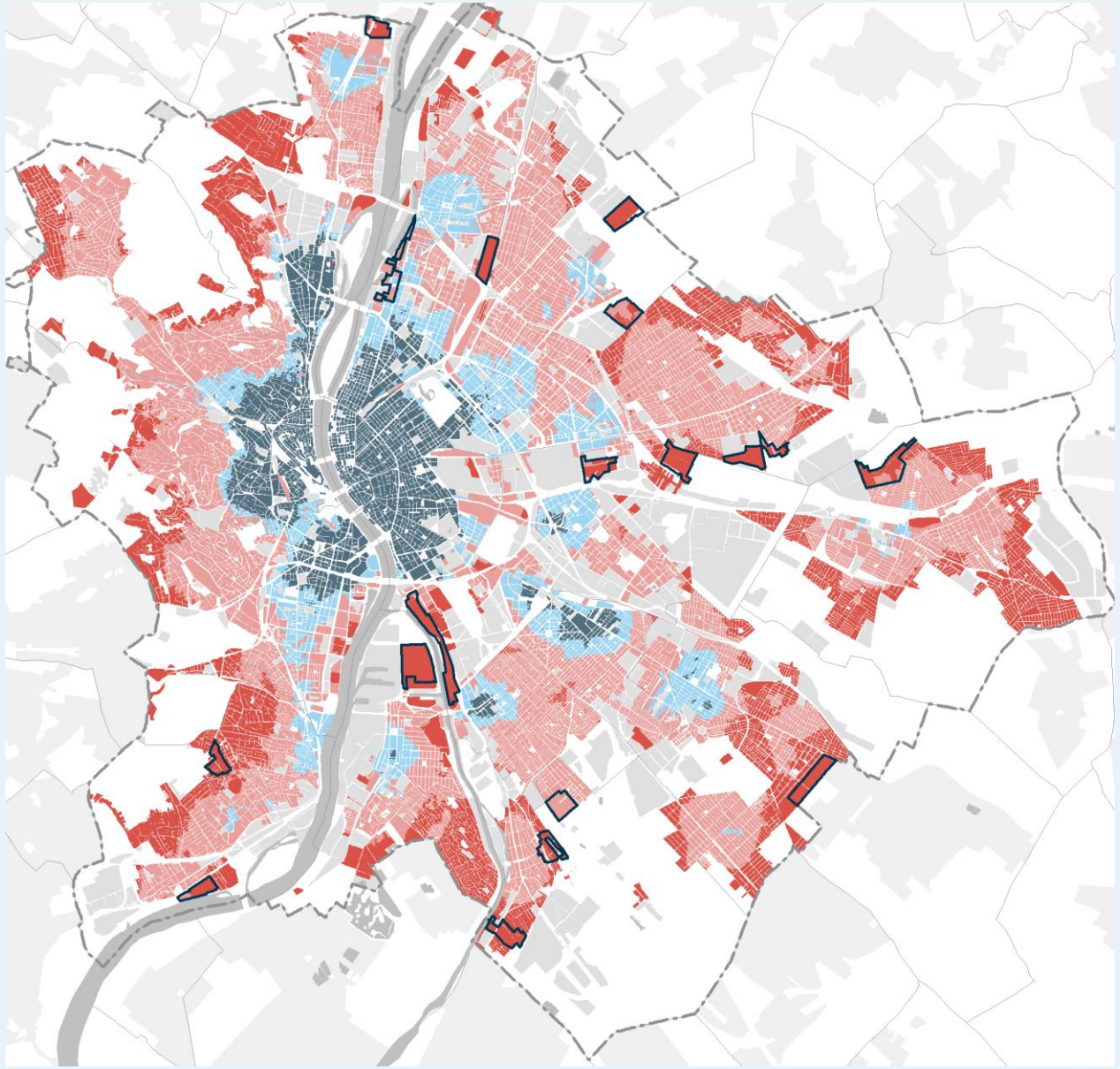
Kiválóan ellátott terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül legalább 40 funkció elérhető)

Jól ellátott terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül elérhető funkciók száma 39-35 közötti)

Funkcióhiányos terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül elérhető funkciók száma 34-20 közötti)

Rosszul ellátott terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül legfeljebb 19 féle funkció érhető el)

Jelentős fejlesztési terület (2021)

15 PERCES ELÉRHETŐSÉG

A 15 perces elérhetőség jól látható különbségeket rajzol ki

14 funkció

Gyalogos elérhetőség alapkritérium

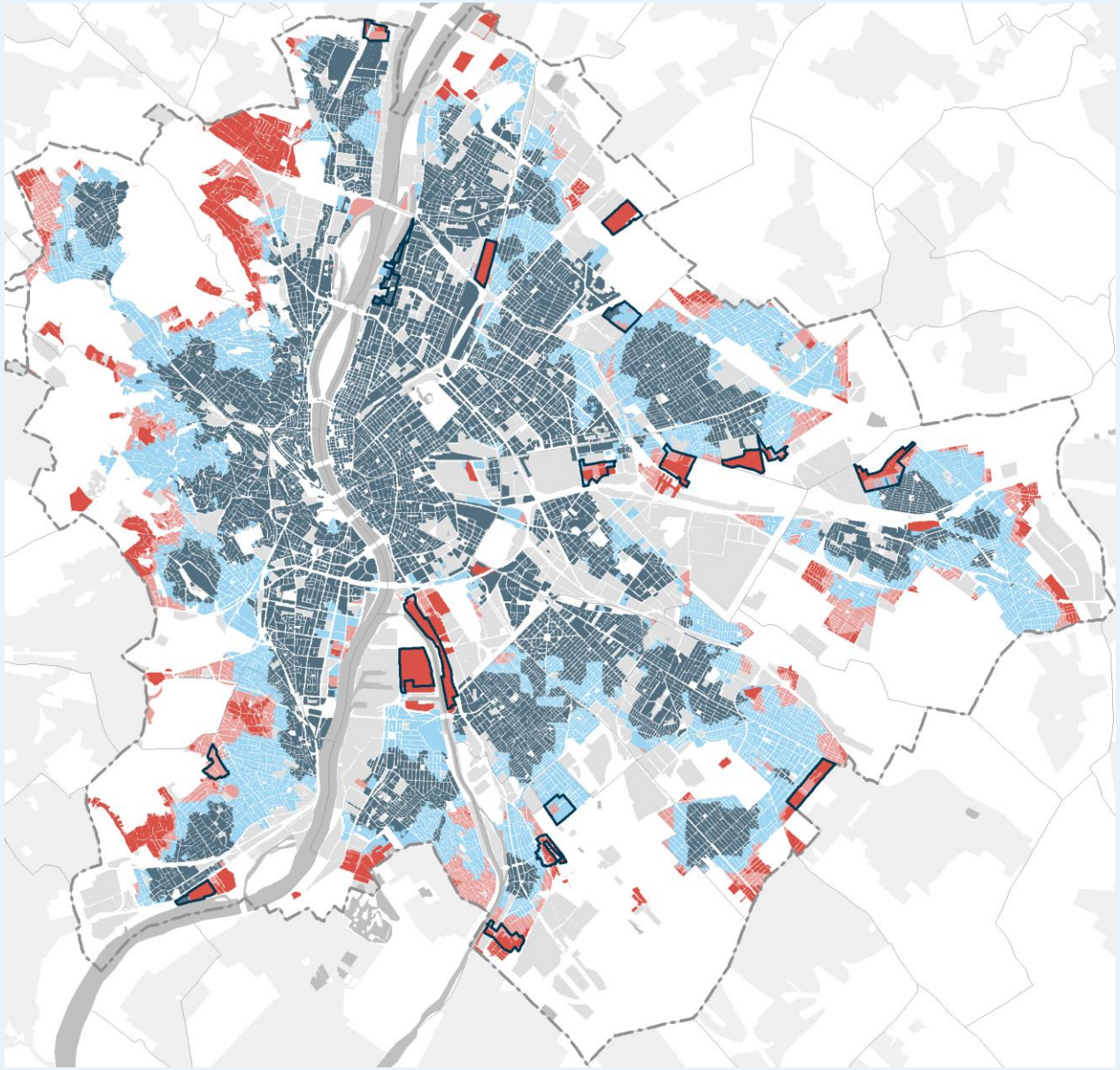
Kiválóan ellátott terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül legalább 13 funkció elérhető)

Jól ellátott terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül elérhető funkciók száma 12-10 közötti)

Funkcióhiányos terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül elérhető funkciók száma 9-7 közötti)

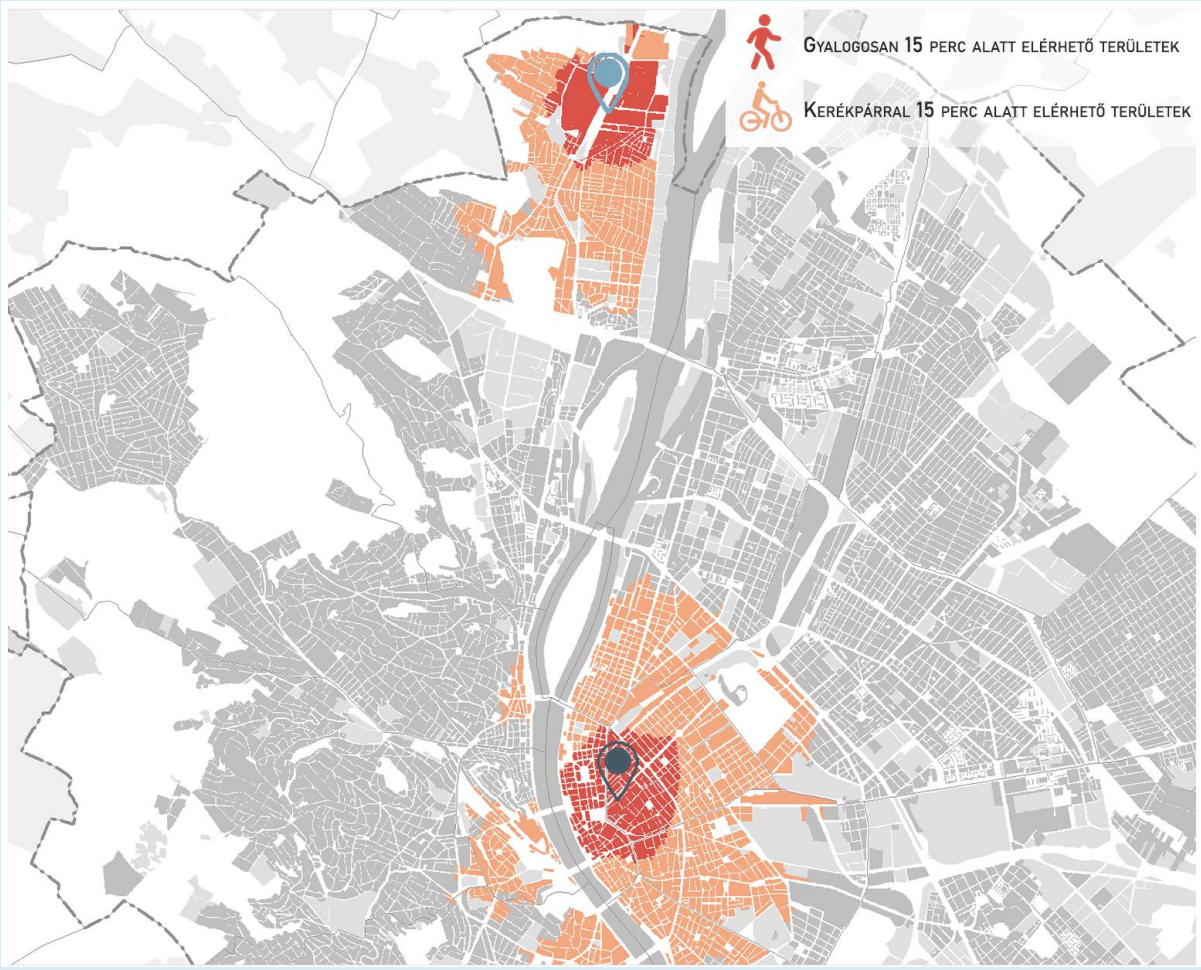
Rosszul ellátott terület
(15 perces gyaloglási távolságon belül legfeljebb 6 féle funkció érhető el)

Jelentős fejlesztési terület (2021)

KÜLÖNBSÉG, NEM MÁSOLAT

A belvárosi példa nem másolható automatikusan az egész városra

Andrássy út 10.

~ 1800 létesítmény

~ 200 közösségi közlekedési megállóhely

Heltai Jenő tér

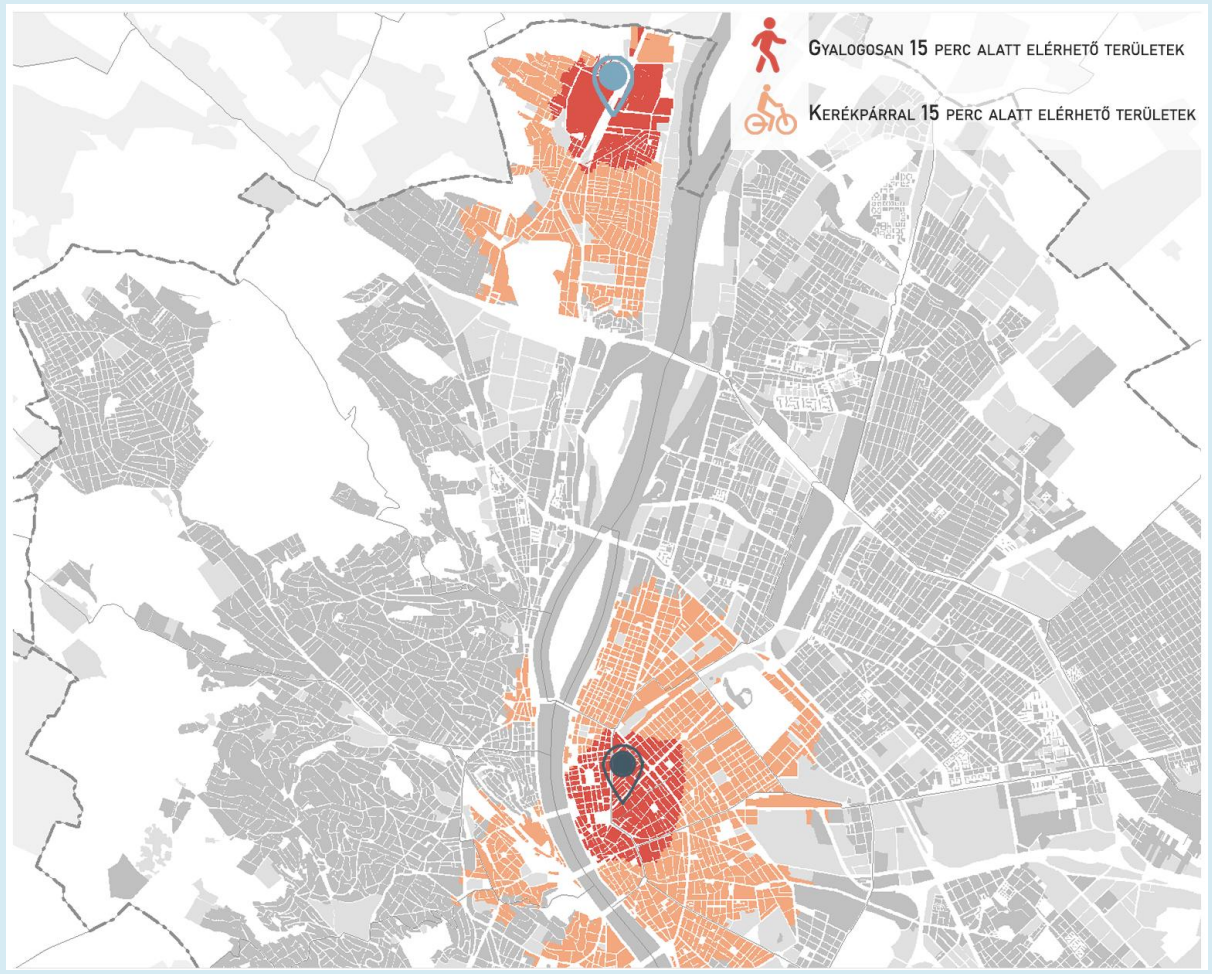
~ 200 létesítmény

~ 60 közösségi közlekedési megállóhely

Minden városrészben elérhető legyen a mindennapi élethez szükséges alapellátás. A helyi központok és szomszédsági egységek hálózata mérsékelheti a belváros túlterhelését.

KÜLÖNBSÉG, NEM MÁSOLAT

A belvárosi példa nem másolható automatikusan az egész városra

BELSŐ TARTALÉKOK

Budapest belső tartalékai adják a kompakt növekedés terepét

01

Megújítás

A Belső és Átmeneti zóna barnamezős területeinek vegyes funkciójú megújítása a prioritás.

02

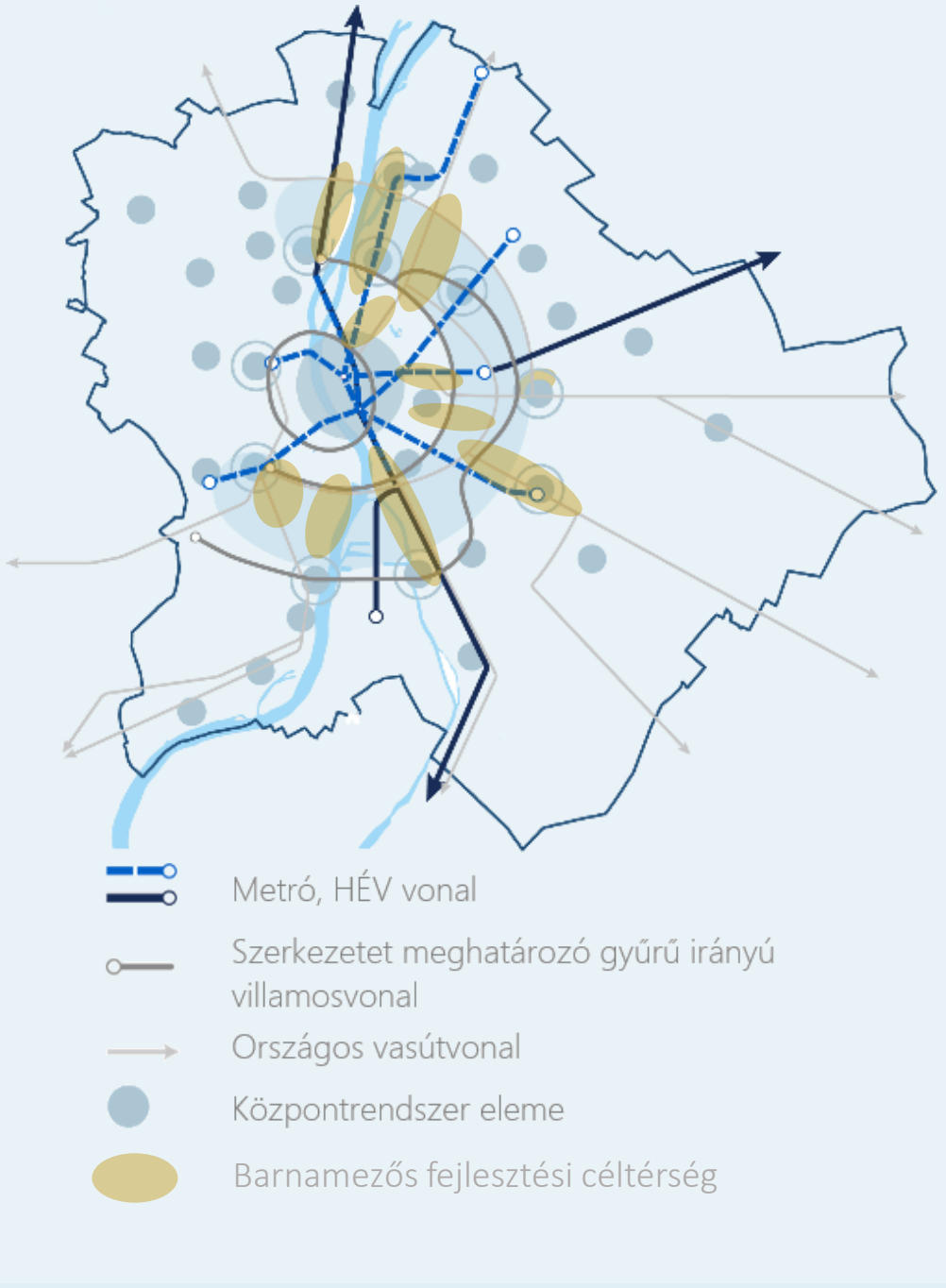
Sűrítés

A nagy kapacitású közösségi közlekedési csomópontok 300–500 méteres környezetében indokolt lehet az intenzívebb beépítés.

03

Kapcsolás

A fejlesztést gyalogos, kerékpáros, mikromobilitási és tárolási kapcsolatokkal kell összekötni.

FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK

Három fejlesztési prioritás egy kompaktabb Budapestért

01

Helyi központok

Alapellátás és vegyes funkciók a szomszédságokban.

02

Belső tartalékok

Barnamezős területek újrahasznosítása zöldmezős terjeszkedés helyett.

03

Kapcsolatok

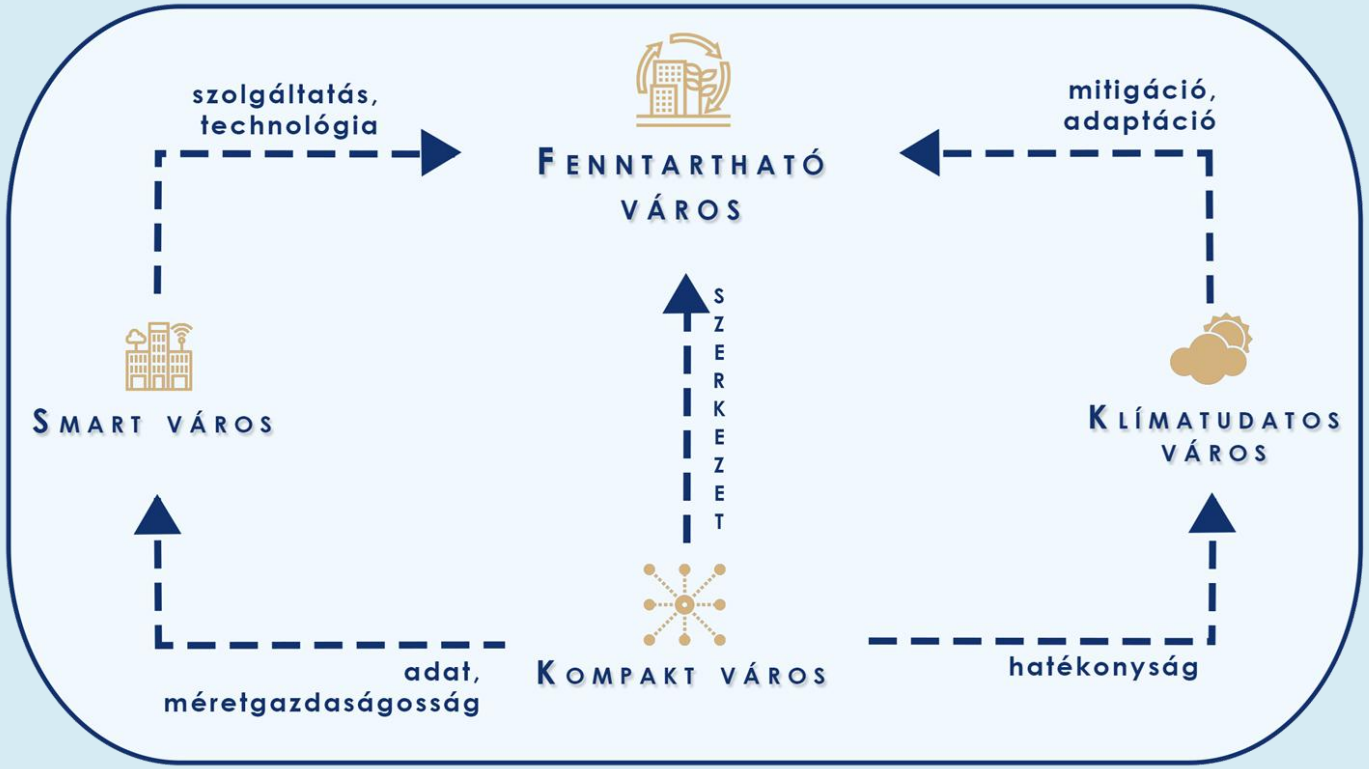
Harántirányú közösségi közlekedés, vasút- és HÉV-integráció, jobb gyalogos és kerékpáros elérés.

Budapest élhetőségének, egyik tényezője, hogy a mindennapok utazási kényszere csökkenjen

A cél nem a sűrűség növelése, hanem a meglévő értékekre építő, kiegyensúlyozott és otthonos városszerkezet.

A kompakt város nem öncélú sűrítés, hanem elérhető szolgáltatások, kiegyensúlyozott központok és fenntartható közlekedés.

Budapest szerkezetét a fenntartható környezet alapelveinek megfelelően és a zavaró egymásmellettiségek, konfliktusforrások kiiktatásával, de legalább azok mérséklésével kell kialakítani.

A kiegyensúlyozott térszerkezet egyben azt is jelenti, hogy egyes területek **indokolatlan használati túlterhelése oldódik**, a keletkező közlekedési igény a városi térben nagyjából kiegyenlítetté és kiszámíthatóvá válik.

Mindezt a **funkcionális összhang megteremtésével**, a sűrűség differenciált alakításával és az egyes területrészek közötti **kapcsolatok megteremtésével**, illetve fejlesztésével lehet elérni.

Fotó: Polinszky Tibor

Köszönöm a figyelmet!

„Budapest a kompakt város” – adottságok és elvárások
Albrecht Ute, Teremy Viktória, BFVT Kft.

A prezentáció a
BFVT Kft.
A kompakt város kialakításának,
fenntartásának eszközrendszerének
vizsgálata tanulmányának
(Budapest, 2022. május)

és a

VÁROSBÓL OTTHON
Fővárosi településterv
(Budapest, 2026. január)

felhasználásával készült.

Made with GAMMA